

N:o 112.

Af herr **L. Eriksson** i Bäck, om ändrad lydelse af § 11 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, sådan denna § tyder i förordningen den 26 oktober 1888.

Af statistiska centralbyråns berättelse för år 1871 rörande den kommunala rösträtten finner man, att i allt för många kommuner de stora fyrktalen helt och hållet beherska de mindre, utan någon möjlighet för de senare att göra sig gällande, och sedan dess ha förhållandena otvifvelaktigt förstörats i nämnda afseende. Så t. ex. är i nämnda berättelse högsta fyrktalet på en hand i Stockholms län upptaget till 6,197, men har nu för länge sedan ökats till öfver 25,000. Motsvarande fyrktal för Vesternorrlands län har för flera år sedan ökats från 25,000 till 62,000, hvilket tillkom ett sågverk i närheten af Sundsvall.

Af stor betydelse är äfven, att antalet jordbruksfyrkar i hela riket sedan längre tid stått i det närmaste stilla, allt under det öfriga slag af fyrkar varit fortfarande stadda i en ofantlig tillväxt. Under 1880-talet hafva nemligen jordbruksfyrkarne ökats för hela riket från 12,744,209 till 12,934,309 eller med allenast 1 ½ %, under det samtidigt alla öfriga fyrkar ökats från 7,374,075 till 10,832,122 eller med icke mindre än 47 %. En enkel uträkning visar, att, om tillväxten under 1890-talet blefve alldeles den samma, så skulle vid början af nästa århundrade vårt lands jordbruksfastighet ega ett sammanlagdt fyrktal af 13,124,409 mot 14,290,169 fyrkar för alla öfriga kommunalt beskattade föremål. Det vill med andra ord säga, att äfven om förhållandet skulle ställa sig något olika på skilda orter, så komme i det hela taget vid början af 1900-talet det svenska jordbruksintresset inom våra landtkommuner att befinna sig i en ohjelpig minoritet gent emot de stora bolagens och penningeväldets målsmän.

Hvad detta skulle innebära för vårt kommunala lif, det behöfver jag icke här mer än antyda. Men för vårt politiska lif skulle det betyda en långsamt fortgående, men därför icke mindre genomgripande förändring af Första Kammarens sammansättning. Under sina första år ett uttryck för ett ensidigt embetsmannaintresse och sedermera för ett icke mindre ensidigt godsegareintresse, skulle den alltså numera öfvergå till ett uttryck för bolagsintresset — och derigenom blifve den för visso icke mindre ensidig.

De faror, som från detta håll hota vårt politiska och kommunala lif, måste undanrödjas, innan det blir för sent. Då det redan 1871 företrädesvis var i de kommuner, der jordbruksintresset låg under, som de stora fyrktalen oinskränkt regerade, så kan med visshet antagas, att deras kommunala öfvermägt sedan den tiden högst betydligt ökats. Det torde ej vara för mycket att antaga, att de 54 kommuner, der en enda röstegande innehade mer än halfva röstetalet, liksom de 360 kommuner, der två röstegande hvar för sig innehade mer än fjerdedelen af röstetalet, sedan 1871 i det närmaste fördubblats.

Vid sådant förhållande kan det knappast vara rådligt att nöja sig med den anspråkslösa begränsning af den kommunala rösträtten, som lagutskottet upprepade gånger föreslagit, Andra Kammaren lika ofta antagit, men Första Kammaren äfvenledes lika ofta afslagit. Flere gånger har det blifvit offentligen påpekadt, att en begränsning af de högsta kommunala röstetalen till en tiondedel af kommunens hela fyrktal skulle förblifva utan all inverkan på 931 af rikets 2,354 landtkommuner eller nära två femtedelar af hela antalet, medan en nedsättning af röstmaximum till en tjugonedel likaledes skulle blifva utan verkan i 201 landtkommuner eller nära en elftedel af hela antalet.

En annan grund måste således utfinnas för en kommunal rösträttsreform, om denna skall blifva tillräckligt kraftigt verkande. Det är svårt att uttänka en dylik reform, som följer en allmän regel och är fri från godtycke. Men detta är ej heller det viktigaste, utan det är, att den önskvärda reformen i så hög grad, som omständigheterna vid dess genomförande tillåta, efter rättvisa och billighet afväger röstfördelningen mellan innehafvare af de stora och de små fyrktalen, och så vidt möjligt utan att någondera parten derpå blifver lidande.

De hittills föreslagna begränsningarna $\frac{1}{5}$, $\frac{1}{10}$ eller $\frac{1}{20}$ af kommunens hela fyrktal hafva alla det felet, att de verka olika i olika kommuner på samma fyrktal. Men för att en rösträttsreform skall hafva någon utsigt att blifva tillfredsställande, verksam och bestående, måste den vara så afpassad, att den verkar lika på samma fyrktal öfverallt i

landet och på samma gång tillbörligt minskar de stora fyrktalens herravälde öfver de små. Då emellertid i kommuner med relativt låga fyrktal ej något så kalladt fyrkvälde torde förekommit, anser jag, att fyrktal till och med 100 bör bibehållas vid sitt fulla röstetal, hvarefter ingen röstökning förekommer upp till 131 fyrk. Denna fyrkklass af 30 fyrk ökas med 10 för att utgöra nästa fyrkklass upp till 171 fyrk och erhålles därför 120 röster. Denna sista fyrkklass af 40 fyrk ökas också med 10 för att utgöra nästa klass upp till 221 fyrk och motsvarar då 140 röster o. s. v. Hvarje röstklass utgöres af 20 röster, och till föregående fyrkklass läggas 10 fyrk för att bilda efterföljande klass, hvarigenom åstadkommes en progressiv ökning af det verkningsslösa fyrktalet.

På grund af hvad jag nu anfört, får jag vördsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del måtte besluta, att § 11 i kongl. förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862, sådan denna paragraf lyder i kongl. förordningen den 26 oktober 1888, måtte få följande förändrade lydelse:

»§ 11.

Röstvärdet skall beräknas efter det en hvar röstegande åsatta fyrktal enligt nedanstående tabell.

Från och med 1 till och med 100 fyrk en röst för hvarje fyrk.

Från och med	101 till	och med	130 fyrk	100 röster
»	131	»	170	» 120 »
»	171	»	220	» 140 »
»	221	»	280	» 160 »
»	281	»	350	» 180 »
»	351	»	430	» 200 »
»	431	»	520	» 220 »
»	521	»	620	» 240 »
»	621	»	730	» 260 »
»	731	»	850	» 280 »
»	851	»	980	» 300 »
»	981	»	1120	» 320 »
»	1121	»	1270	» 340 »
»	1271	»	1430	» 360 »

Från och med	1431	till och med	1600	fyrk	380	röster
»	1601	»	1780	»	400	»
»	1781	»	1970	»	420	»
»	1971	»	2170	»	440	»
»	2171	»	2380	»	460	»
»	2381	»	2600	»	480	»
»	2601	»	2830	»	500	»
»	2831	»	3070	»	520	»
»	3071	»	3320	»	540	»
»	3321	»	3580	»	560	»
»	3581	»	3850	»	580	»
»	3851	»	4130	»	600	»
»	4131	»	4420	»	620	»
»	4421	»	4720	»	640	»
»	4721	»	5030	»	660	»
»	5031	»	5350	»	680	»
»	5351	»	5680	»	700	»
»	5681	»	6020	»	720	»
»	6021	»	6370	»	740	»
»	6371	»	6730	»	760	»
»	6731	»	7100	»	780	»
»	7101	»	7480	»	800	»
»	7481	»	7870	»	820	»
»	7871	»	8270	»	840	»
»	8271	»	8680	»	860	»
»	8681	»	9100	»	880	»
»	9101	»	9530	»	900	»
»	9531	»	9970	»	920	»
»	9971	»	10420	»	940	»
»	10421	»	10880	»	960	»
»	10881	»	11350	»	980	»
»	11351	»	12000	»	1000	»

För öfver 12000 fyrksker ingen höjning af röstetalet.»

Om remiss till lagutskottet anhålles.

Stockholm den 27 januari 1895.

Lars Eriksson.